

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОЧИЩЕННЯ ПОВІТРЯ ДЛЯ ПНЕВМАТИЧНИХ МАШИН

Батлук В.А., докт. техн. наук, проф., Параняк Н.М., аспірант,
Хомик О.О., студент

Національний університет «Львівська політехніка»

Стаття присвячена питанням забезпечення високоефективними апаратами очистки повітря від пилу різних галузей виробництва з метою доведення шкідливих викидів їх до санітарно-гігієнічних норм. У статті наводяться нові напрямки створення апаратів пилоочищення, які базуються на використанні дії відцентрово-інерційних сил і завдяки яким вдалося значно збільшити ефективність пиловловлення.

Постановка проблеми. Існуючі засоби для вловлення пилу від технологічного обладнання при пневмотранспорті недостатньо ефективні і економічні. Для вирішення цієї задачі необхідні комплексні наукові дослідження по визначенню фізико-механічних, електричних і хімічних властивостей пилу, його концентрації і розподілу у виробничій техносфері пневмотранспорту з урахуванням метеорологічних умов навколишнього середовища. Найбільші досягнення в галузі відцентрового вловлення твердих частинок з газових та рідинних потоків треба відмітити в частині апаратурного оформлення (конструювання), а не наукових розробок, що пояснюється з одного боку накопиченням багаторічного досвіду експлуатації промислових апаратів, а з другого – великою складністю описування окремих явищ і характеристик гетерогенних систем: тверде тіло – газ, тверде тіло – рідина в відцентровому полі. Тому теорія роботи циклонів ще не вдосконалена і не дає можливості розраховувати циклони різних конструкцій. До цього часу тільки емпіричним шляхом вирішується питання про найвигідніші форми циклонів.

Ми будемо розглядати тільки варіанти вдосконалень в корпусі апарата, при цьому вихідний патрубок чистого повітря – елемент, що найчастіше піддається дослідженню. Це пов'язано з необхідністю боротьби з вторинним виносом дрібнодисперсного пилу за рахунок радіальних стоків.

В основу роботи поставлено завдання створення такого пиловловлювача, в якому певне виконання жалюзійного відокремлювача дозволяє зберегти постійною швидкість руху пилоповітряної суміші в корпусі апарата і при проходженні пилогазового потоку через отвори між жалюзі відокремлювача, що призводить до підвищення ефективності його роботи і зменшення його гідравлічного опору, що в свою чергу призводить до зниження енерго- та металоємності.

Ми поставили *метою роботи* досягнення значного підвищення ефективності очистки повітря, яке подається у пневмосистемі, від дрібнодисперсного пилу при зменшенні гідравлічного опору та габаритів, апарата, встановленням коаксійно всередині його корпусу другого ступеня очистки у вигляді жалюзійного відокремлювача певної принципово нової конструкції.

Виклад основного матеріалу. Шляхом порівняльних досліджень на стандартному експериментальному стенді в Національному Університеті „Львівська політехніка” на стандартному кварцовому піску з певним медіанним розміром найкращих із існуючих пиловловлювачів ми вибрали в якості еталону найефективніший з них – циклон ЦН-11, з яким і будемо порівнювати параметри новоствореного пиловловлювача.

З метою вловлення дрібнодисперсного пилу нами розроблена конструкція пиловловлювача, яка наведена на рис.1. Пилогазовий потік підводиться в нижній корпус 3 апарата тангенціально через патрубок 1, додатково закручується завихрювачем 2 і рухається гвинтоподібно знизу вгору. Одночасно через патрубок 4, також тангенціально подається допоміжний пилогазовий потік, який закручується додатково завихрювачем 5 і рухається гвинтоподібно зверху вниз. Описаним вище способом в корпусі 3 апарата відбувається виділення частинок аерозолу з пилогазового потоку і виведення їх через пиловипускний патрубок 11. Крім того допоміжний газ притискає тверді частинки пилу до стінки корпусу 3 і також транспортує їх у напрямку до пиловипускного патрубку 11. У нижній частині корпусу 3 на поворотній шайбі 7 потік допоміжного газу змінює напрямок свого руху, попадає у потік запиленого повітря, збільшуючи його обертання. Очищений в корпусі 3 газ подається в патрубок виходу очищеного повітря 6, до якого приєднаний (у верхній його частині) жалюзійний відокремлювач 8 з жалюзі 9. Жалюзі 9 виконані випуклими з радіусом кривизни, направленим

всередину жалюзійного відокремлювача 8, і розташовані з мінімальним кутом атаки (кутом між напрямком руху газового потоку в патрубку 6 і площиною кожної жалюзі). Підходячи до відокремлювача 8, газовий потік з дрібнодисперсними частинками повертає в щілини 10 між жалюзі 9 і проходить назовні відокремлювача у верхній корпус апарата 12. Дрібнодисперсні частинки через свою інертність не встигають за потоком, співударяються із жалюзі 9, відскакують і сповзаючи вниз, збираються в малому бункері відокремлювача 14, а очищене повітря викидається назовні через патрубок виходу очищеного повітря 13. Стінка бункера 14 поділяє патрубок 6 виходу очищеного повітря з корпусу 3 на дві частини (на вигляді зверху створює два концентричні циліндри) таким чином, що очищений в нижньому корпусі 3 пилогазовий потік виходить з корпусу 3 вздовж ємності, створеної циліндрами із зовнішнім діаметром D і внутрішнім з діаметром D_1 .

Отже в апараті основний і допоміжний пилогазові потоки подаються в корпус 3 апарата тангенціально через патрубки 1 і 4, закручуються завихрювачами 2 і 5 назустріч один одному, підсилюючи тим самим ефект дії відцентрових сил і сил тяжіння.

У запропонованій конструкції розташування жалюзійного відокремлювача поза корпусом апарата 3 і конструюванням його таким, що він є продовженням вихідного патрубка очищеного повітря 6 з корпусу 3 дозволяє уникнути турбулізації потоку і виділити його

окремим елементом – другою ступінню очистки. Таким чином газовий потік, який пройшов очистку у корпусі 3 вихрового пиловловлювача, виводиться з нього через патрубок 6 і попадає в другу ступінь очистки у додатковому корпусі 12 – під дією інерційних сил у жалюзійному відокремлювачі 8. Виділений пил лишається всередині відокремлювача 8 і випадає в бункер 14, а очищене повітря проходить

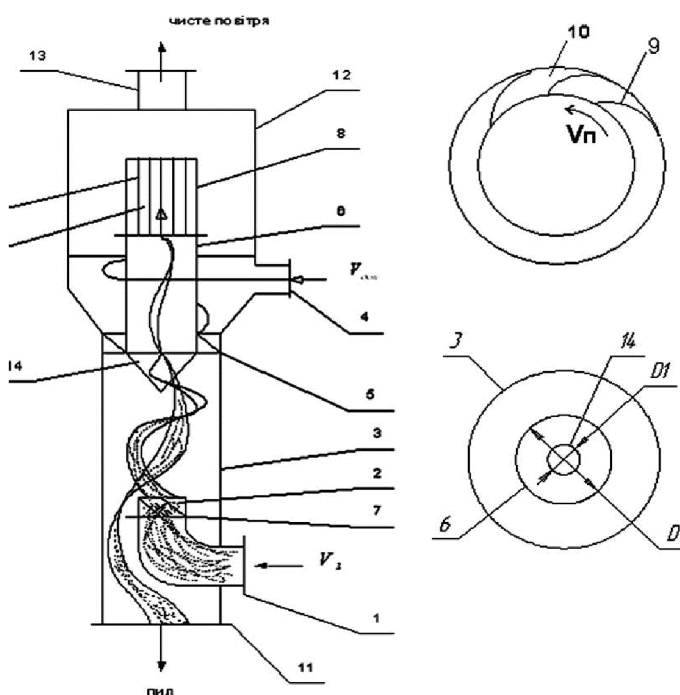

Рис. 1. Вихровий пиловловлювач

через щілини 10 між жалюзі 9 відокремлювача і попадає в верхній додатковий корпус 12, звідки виводиться назовні через патрубок виходу очищеного повітря 13. Таким чином, залишаючи незмінним вихровий пиловловлювач II, ми проводимо додаткову очистку того газу, який в звичайному стані викидається вже назовні, тим самим підвищуємо ефективність очистки повітря від дрібнодисперсного пилу.

В існуючих конструкціях вихрових пиловловлювачів очищене повітря, яке виходить через вихлопний патрубок 6, викидається з корпусу 3 назовні. У запропонованій конструкції [128] відбувається додаткове очищення цього повітря від дрібнодисперсних частинок пилу в додатковому корпусі 12 апарата, який містить в собі другу ступінь очистки – жалюзійний відокремлювач.

Оснащення пиловловлювача додатковим корпусом 12, розташованим у верхній частині апарата над патрубком вводу допоміжного газу 4, який є продовженням основного корпусу 3, в якому коаксіально розташований жалюзійний відокремлювач, дозволяє очистити повітря, яке вже очищене від великодисперсного пилу в нижньому корпусі 3, від дрібнодисперсних частинок, які це повітря викидало назовні в попередніх конструкціях. Тобто повітря додатково очищується в другому ступені – жалюзійному відокремлювачі 8, а це має призвести до значного збільшення ефективності пиловловлення.

Принципово нове виконання жалюзі відокремлювача, яке запропоноване нами дозволяє створити мінімальний кут атаки – кут між траєкторією руху пилогазового потоку і площиною кожної жалюзі, а це створює найсприятливіші умови для обтікання їх потоком і виходу очищеного повітря через додатковий корпус і патрубок назовні. Тверді частинки дрібнодисперсного пилу, які несуть з собою цей потік, мають таким чином найсприятливіші умови для сепарації з цього потоку за рахунок відбиття від жалюзі, тобто зростає ймовірність їх стикання з жалюзі і відбиття їх в його середину, що в свою чергу підвищує ефективність його роботи.

Виконання патрубку виходу очищеного повітря з першого корпусу 6 у вигляді двох циліндрів з певним співвідношенням діаметрів дозволяє запобігти змішуванню дрібнодисперсних частинок, виділених з потоку з пилоповітряним потоком, який виходить з корпусу 3, що також веде до збільшення ефективності роботи апарата.

При зменшенні швидкостей руху потоку в корпусі апарата - при проходженні через отвори між жалюзі, згідно закону Бернуллі, збільшується статичний тиск навколо відокремлювача. При наявності, наведених вище, оптимальних умовах роботи апарата значно зменшується підсос газу в місці стику корпусу з бункером, а по центру пиловловлювача з бункера його рухається вторинний гвинтоподібний вихор знизу вгору зі значно меншим радіусом і швидкістю, що виключає або зменшує кількість захопленого ним пилу, а це в свою чергу призводить до збільшення ефективності пиловловлення.

На експериментальному стенді національного університету „Львівська політехніка" проведені порівняльні дослідження запропонованого пиловловлювача з циклоном ЦН-11, які довели переваги його перед відомим найбільш ефективним на сьогоднішній день апаратом циклоном ЦН-11, а саме вдалося збільшити ефективність пиловловлення в запропонованому пиловловлювачі на 2-4% за рахунок розміщення жалюзійного відокремлювача в окремому корпусі, розташованому над патрубком вводу вторинного газового потоку, зменшивши при цьому гідравлічний опір його на 80-100 Па, а габаритні розміри – в 1,2 рази.

Висновки по роботі та перспективи подальших досліджень.

Нам вдалося створити пиловловлювач, який дозволив підвищити ефективність пиловловлення на 2-4%, що дало змогу знизити концентрацію пилу у системах повітропостачання пневматичних машин до гранично-допустимих норм, зменшивши при цьому енергетичну металоемність, а це відкриває широкі перспективи для його впровадження.

У даний час розробляються креслення дослідно-промислового зірця апарата для впровадження його для пилоочистки в системах повітропостачання пневматичних машин.

Список джерел.

1. "Единая методика сравнительных испытаний пылеуловителей", під редакцією Г.М.Гордона, Г.М. Зайцева, П.А.Коузова, Л-д., 1967 р.
2. Батлук В.А., Шелюх Ю.Є. "Високоєфективний пиловловлювач", деклараційний патент України на винахід №62071А від 22.08.2002 р., опубл. 15.12.2003р., бюл.12.
3. Батлук В.А., Шелюх Ю.Є. "Вихровий пиловловлювач", деклараційний патент України на винахід №53864А від 4.12.2001 р., опубл. 17.12.2003р., бюл.2.